

Nederland wordt weer een Europese Grondwet in gerommeld

Posted on 11 mei 2022 by Syp Wynia

Er broeit iets in Brussel, Straatsburg, Parijs, Berlijn en Rome. In de hoofdsteden en hoofdkwartieren van de Europese Unie wordt een volgende Europese machtsgreep voorbereid.

Het kabinet RutteVier speelt daarbij geen rol van betekenis, maar steunt de voorstellen voor méér Brussel. Nederland laat de oppositie over aan Scandinavische en Oost-Europese landen.

Macron naar Straatsburg en Berlijn

Maandag de 9e mei 2022 was een cruciale dag voor de jongste poging vanuit Brussel en de hoofdsteden van de grootste EU-landen (Frankrijk, Duitsland en Italië) om meer macht en geld naar Brussel over te hevelen èn om de Europese Unie groter te maken.

De Franse president Emmanuel Macron – pas herkozen – is tot op zekere hoogte de

architect van de nieuwe Europese machtsgreep. Macron wilde toen hij vijf jaar geleden voor het eerst werd gekozen al een nieuw rondje machtsuitbreiding voor de Europese Unie. Toen ving hij bot bij de Duitse bondskanselier Angela Merkel, die hem welwillend bejegende, maar geen zin had in een nieuw Europees verdrag.

De ondergang van de Europese Grondwet in 2005 stond Merkel nog maar al te goed bij, dat was vragen om problemen. In 2005 stemden de Fransen en de Nederlanders immers de Europese Grondwet weg, waarna in 2009 het Verdrag van Lissabon verrees uit de puinhopen van die Grondwet (zij het deze keer zonder referendum voor Fransen en Nederlanders).

Sinds een half jaar heeft Macron in Berlijn te maken met de opvolger van Merkel, de sociaaldemocraat Olaf Scholz, en die heeft in zijn regeerakkoord met Groenen en Liberalen vastgelegd, dat Duitsland nu wel een nieuw Europees verdrag wil, eventueel zelfs een nieuwe Europese Grondwet.

En dus toog Macron op maandag 9 mei naar Straatsburg om daar als versgekozen president èn als tijdelijk voorzitter van de Europese Unie oude wensen warm te presenteren. Eerder al had Macron om de geesten rijp te maken een 'conferentie voor de toekomst van Europa' bedacht, waarin 800 'Europeanen' hun wensen kenbaar mochten maken. Dat is een methode die Macron eerder in eigen land ook al toepaste: 'gewone' burgers een soort van zeggenschap geven om er vervolgens uit te vissen wat hem van pas komt en daarmee aan de haal te gaan.

Van 'conferentie' naar 'conventie'

In Straatsburg rondde Macron zijn 'conferentie' af en legde meteen de volgende stap in de week, een 'conventie' waarin EU-functionarissen samen met nationale parlementariërs een nieuw Europees verdrag (of zelfs een nieuwe 'Grondwet') voorbereiden. In juni wil Macron als scheidende EU-voorzitter al van zijn collega's in de Europese Raad het fiat krijgen voor die volgende stap.

Van Straatsburg vloog Macron meteen door naar Olaf Scholz in Berlijn, waar zijn plannen meteen warm werden onthaald. Zoals de Italiaanse premier Mario Draghi – eerder president van de Europese Centrale Bank – al bij voorbaat enthousiast was. Evenals de voorzitter van de Europese Commissie, Ursula von der Leyen. En evenals een meerderheid van het Europees parlement.

Kleinere landen overstemd

De kern van Macrons wensenlijst – en die van zijn fans en medestanders – is dat hij af wil van het vetorecht van landen – andere landen – binnen de Europese besluitvorming. Dat veto bestaat al niet meer als het bijvoorbeeld gaat om de EU-binnenmarkt, maar bijvoorbeeld wel bij defensie en buitenlandse politiek.

Afschaffen van het vetorecht betekent dat landen overstemd kunnen worden en vooral makkelijker dan nu het geval is. Macron is voorstander van stemmen met gekwalificeerde meerderheid, wat in de praktijk betekent dat de drie grootste landen (Duitsland, Frankrijk en Italië) maar een handjevol kleine landen mee hoeven te krijgen om hun zin op te dringen aan de rest.

RutteVier is enthousiast eurofiel

Had premier Mark Rutte eerder nog wel de reputatie dwarsligger te zijn in Brussel, nu is daar niet de minste sprake van. Rutte was eerder wel tegen de 'conferentie' die Macron had belegd. Dat noemde Rutte 'navelstaren'.

Maar Rutte's jongste kabinet is eurofiel als nooit tevoren. Het heeft er alle schijn van dat D66-leider Sigrid Kaag carte blanche heeft gekregen om het Europa-hoofdstuk voor RutteVier te schrijven. Het coalitieakkoord legt het kabinet op om 'een voortrekkersrol' te nemen en Nederland 'neemt een leidende rol om de EU slagvaardiger, economisch sterker, groener en veiliger te maken.' Nederland begint eventueel ook 'kopgroepen'.

'Open voor verdrag'

Nederland wil 'slimme industriepolitiek' – een Franse hobby waar voorgaande Nederlandse kabinetten tegen waren. Nederland zou best een 'Europese veiligheidsraad' willen, die gezamenlijk defensiebeleid zou moeten sturen. En, last but not least, RutteVier 'staat open voor verdragswijzigingen naar aanleiding van de conferentie over de toekomst van Europa als dit in het Nederlands en Europees belang is'. De voorwaarde in die laatste woorden zijn natuurlijk dode letters.

De coalitie van VVD, D66, CDA en ChristenUnie en het kabinet RutteVier tekenden zo al bij voorbaat voor het aangaan van een nieuw Europees verdrag – een Europese Grondwet, wellicht – die meer geld, macht en bevoegdheden naar Brussel

en Straatsburg brengt. Dat is niet opzienbarend voor regeringspartij D66, maar wel voor de VVD, in zekere mate ook voor het CDA – dat vóór het vertrek van Pieter Omtzigt ook voorzichtige eurosceptici in de gelederen had – en zeker ook voor de ChristenUnie, die in 2005 nog actie voerde tegen de Europese Grondwet.

In de achterkamers van de kabinetsformatie is dus al besloten dat Nederland mee gaat met Macron, Scholz en Draghi, met de euro-activisten in het Europees parlement en de technocraten van de Europese Commissie. Die hadden de afgelopen jaren al het tij mee, omdat iedere crisis in Brussel als een ernstige bedreiging van de Europese eenwording wordt gepresenteerd, waarna er per saldo een nieuwe rondje macht en geld naar Brussel blijkt te zijn gegaan. De eurocrisis leidde tot macht en miljarden naar Brussel, de coronacrisis idem dito, zorgen over het klimaat deden daar een schep bovenop.

En nu is er de Oekraïnecrisis, die bijdraagt tot een roep om meer Europese zeggenschap en misschien wel een Europese krijgsmacht. Gemakshalve wordt er daarbij aan voorbijgegaan dat je niet alles kunt oplossen met het opheffen van veto's. In de Oekraïnecrisis blijkt Duitsland bijvoorbeeld te verdeeld en te geremd om door te pakken met militaire steun aan Oekraïne. Gaat Duitsland dan overstemd worden? Ondenkbaar.

Nederland wilde niet 'meer Europa'

Bijzonder is natuurlijk dat de Nederlandse regering die in 2005 toch met een oorverdovend 'nee' tegen de Europese Grondwet te maken kreeg (61,5 procent tegen, bij een grote opkomst van 63,3 procent) dezelfde fout als toen lijkt te willen maken.

Met het verschil dat er toen een referendum mogelijk bleek, omdat linkse partijen volkomen ten onrechte dachten dat het referendum een wolk van Nederlands EU-enthousiasme zou genereren. Maar het vorige kabinet-Rutte heeft het referendum afgeschaft (en D66 wilde sowieso niet dat Nederlanders nog machtsoverdracht naar Brussel konden tegenhouden).

Teveel Europa, te groot Europa

De Nederlandse weerstand tegen de Europese Grondwet in 2005 kon kortweg

worden samengevat als 'teveel en te groot'. Er was teveel macht naar Brussel gegaan, toen vooral door de komst van de euro.

En de massale uitbreiding met steeds meer landen in het oosten (er waren toen net onderhandelingen begonnen met Turkije) vielen evenmin goed, niet in het minst in combinatie met die machtsoverdracht. Er ging steeds meer macht en steeds meer geld naar een EU waarin Nederlanders zich steeds minder herkenden, daar kwam het op neer.

Is er veel verschil met 2005?

Dat is nu natuurlijk niet anders. De Europese Commissie wil meer macht, meer immigratie en altijd meer landen er bij, Oekraïne incluis. Het Europees parlement wil zelf wetten kunnen indienen, wat een ernstige verdere bedreiging is van de nationale democratie (en dat is de enige plek waar democratie nog enigszins functioneert).

De Italiaanse premier Mario Draghi (en hij is de enige niet) wil zonder dralen een hele reeks wankele ex-Joegoslavische landen er bij. Er wordt vaak geklaagd dat de Europese Unie een reus op lemen voeten is, maar die reus wordt zo alleen maar wankeler.

De Franse president Macron heeft daar, net als zijn voorgangers, wel enig oog voor. Die zet steevast een rem op al die uitbreidingen, al was het maar omdat grootscheepse EU-uitbreidingen de machtspositie van Frankrijk (en de Franse greep op Duitsland) verzwakken.

Macron kwam op 9 mei – niet voor het eerst voor een Franse president – met het idee om een groep landen om de Europese Unie heen te creëren, die dan geen lid van de EU hoeven te zijn. Dat zou zowel een idee kunnen zijn voor ex-lid Groot-Brittannië als voor kandidaat-lid Oekraïne, naar het idee van Macron dan.

Wopke Hoekstra, de CDA-leider die nu minister van Buitenlandse Zaken is, hield in Maastricht een redevoering die helemaal in lijn was met het door D66 gedicteerde coalitieakkoord. In het vorige kabinet leidde hij als minister van Financiën nog de oppositie tegen Frankrijk en Duitsland die al te gretig waren met honderden miljarden aan giften en Europese staatsleningen toe.

Nederland hobbelt mee, laat de oppositie aan anderen

Maar de oppositie tegen de nieuwe machtsgreep in Europa komt niet van Nederland. Nederland doet juist mee met de machtsgreep. Het zijn nu dertien andere, Noord- en Oost-Europese landen die zich verzetten tegen Macron, Scholz, Draghi, Von der Leyen en de Europarlementariërs.

Nederland, dat vaak pretendeerde de grootste van de kleinen te zijn, laat de andere kleineren het werk opknappen. Nederland waant zich nu de kleinste van de groten en hobbelt mee, zonder een rol van betekenis te spelen. Hoe zouden de Nederlandse referendumstemmers van 2005 zich voelen als de Europese Grondwet binnenkort weer – of: alsnog – in de steigers staat?

*Wynia's Week is **gratis, maar niet goedkoop**. Bent u al sponsor van Wynia's Week? Zeer welkom! Doneren kan **HIER**. Hartelijk dank!*